

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

НН інститут культури і мистецтв

Кафедра хореографії та музично-інструментального виконавства

ЗТВЕРДЖУЮ
Директор НН інституту культури і мистецтв
О.А. Устименко-Косоріч
« 31 » серпня 2020 р.



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

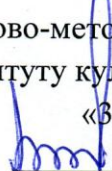
Аранжування

галузь знань 02 Культура і мистецтво

Спеціальність 025 Музичне мистецтво

освітня-програма/програми Музичне мистецтво

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією
НН інституту культури і мистецтв
«31» серпня 2020 р.
Голова  О.Ф. Руденко

Розробник: доцент кафедри хореографії та музично-інструментального виконавства Голяка Г.П.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри хореографії та музично-інструментального виконавства

Протокол № 1 від «28» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

О.В. Єременко, доктор педагогічних наук, професор



Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Магістр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
2-й		2-й	
Лекції			
0 год.		0 год.	
Практичні, семінарські			
46 год.		10 год.	
Лабораторні			
Самостійна робота			
100 год.		138 год.	
Консультації:			
4		2	
Загальна кількість годин – 150	Вид контролю: Залік у 2 семестрі		

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

«Аранжування» передбачає оволодіння методологією створення аранжування та перекладення творів для інструментальних ансамблів та оркестрових складів. Метою курсу є опанування теоретичних основ та набуття практичних навичок перетворення фактури оригіналу, характерних прийомів використання груп інструментів. Вивчення аранжування передбачає здійснювати аналітичний розбір усього арсеналу засобів інструментовки конкретного музичного твору, новими художніми засобами, фактурою, тембральним поєднанням в ансамблі або оркестрі створювати новий простір існування музичного твору.

Засвоєння програмного матеріалу дисципліни забезпечує оволодіння загальними та фаховими компетенціями відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво»: ЗК 2 – здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми; ЗК 4 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК 5 – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; ЗК 7 – здатність до міжособистісної взаємодії; ФК 1 – здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції;

ФК 2 – усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду; ФК 3 – здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики / звукорежисерської практики обробки звуку; ФК 4 – здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності; ФК 5 – здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

Опанування дисципліни «Аранжування» дозволить вільно орієнтуватися в стилях та жанрах інструментальної музики, знаходити оптимальні рішення щодо пристосування творів до можливостей виконавських колективів, створювати нові партитури на основі інструментальних творів.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Засвоєння курсу «Аранжування» передбачає інтеграцію знань, умінь і навичок з таких дисциплін: «Теорія музики»; «Диригування»; «Інструментознавство»; «Фах»; «Робота з оркестром»; «Ансамбль»; «Оркестр»; «Аналіз музичної форми» відповідно до освітньо – професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 025 Музичне мистецтво, що сприятиме опануванню дисципліни «Хорове аранжування» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

3. Результати навчання за дисципліною

Результати навчання за дисципліною «Аранжування» передбачають оволодіння навичками практичної роботи по перекладенню партитур для різних

інструментальних складів. Дисципліна «Аранжування» сприяє музичному розвитку студентів, формує їхню здатність проникати у зміст музичних творів. Створення аранжувань розвиває творчу ініціативу студентів, їхню здатність самостійно приймати рішення.

Вивчення дисципліни «Аранжування» передбачає розвиток здатності студента стосовно донесення до широкого загалу загальнолюдських та мистецьких цінностей, демократичних та естетичних ідеалів, гуманістичної моралі, національної свідомості засобами музичного мистецтва.

<p>Знання: основних жанрово-стильових ознак музичного твору Уміння: самостійно втілювати музичний образ у виконавстві Комунікація: з приводу втілення музичного образу під час виконавської діяльності</p>	ПРН 3	Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.
<p>Знання: музично-естетичних стилів та напрямів Уміння: аналізувати музичні стилі та напрями Комунікація: з приводу здійснення аналітичної діяльності в галузі музичного мистецтва</p>	ПРН 4	Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.
<p>Знання: концептуально-драматургічних особливостей музичного твору Уміння: вибудовувати концепцію музичного твору Комунікація: щодо виконавської діяльності та художньої інтерпретації</p>	ПРН 5	Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.
<p>Знання: жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору Уміння: здатність до створення виконавських музикознавчих та педагогічних інтерпретацій на основі оволодіння знань про жанрово-стильові та образно-емоційні особливості твору</p>	ПРН 6	Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
<p>Знання: понятійно-категоріального апарату щодо музичного мистецтва Уміння: застосовувати термінологію музичного мистецтва під час діяльності</p>	ПРН 7	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
<p>Знання: аксіологічних важелів музичного мистецтва Уміння: застосовувати музичне</p>	ПРН 12	Здатність розвивати у суспільстві засобами музичного мистецтва загальнолюдські та мистецькі цінності, демократичні та

<p>мистецтво для розвитку загальнолюдських, мистецьких цінностей та національної свідомості</p> <p>Комунікація: взаємодія засобами музичного мистецтва для розвитку мистецьких, загальнолюдських цінностей, демократичних ідеалів</p>		<p>естетичні ідеали, гуманістичну мораль та національну свідомість.</p>
--	--	---

4.Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	<p>Студент не тільки опанував, але й з фантазією та зацікавленістю створив аранжування твору з супроводом для соліста, перекладення інструментального твору або та обробку народного мелосу. Добре розуміє важливість зручного голосоведіння та зручних теситурних умов у новостворених партитурах. Письмові завдання оформлені акуратно.</p>
82 – 89	<p>Студент опановав методику перекладень, успішно створив аранжування супроводом з солістом, або обробку народного мелосу та інші творчі завдання. Результати аранжувальної роботи (створення підголосків, вокалізів) не завжди достатньо яскраві. Письмові завдання оформлені акуратно.</p>
74 – 81	<p>Завдання виконані в повному обсязі, голосоведення та теситурні умови створених партій не вступають в конфлікт з нормами інструментовки та голосоведення. В той же час творчі завдання виконувалися з обмеженим виявленням творчої фантазії, є незначні недоліки в оформленні контрольних завдань.</p>
64 – 73	<p>Завдання виконані в повному обсязі, голосоведення та теситурні умови створених партій не вступають в протиріччя з нормами інструментовки. В той же час творчі завдання значною мірою виконувалися схематично і одноманітно. Є значні недоліки в оформленні контрольних завдань.</p>
60 – 63	<p>Студент в повному обсязі опанував перекладення, проте допустив помилки під час виконання перекладень. Окремі завдання виконані не повністю, мають місце значні недоліки в оформленні завдань.</p>
35 – 59	<p>Завдання не виконане, або виконане неправильно. Студент не може пояснити помилки та виправити їх. Знання з предмету несистематичні, вміння та навички на низькому рівні.</p>
1 – 34	<p>Завдання не виконане, знання з навчальної дисципліни відсутні.</p>

Розподіл балів

Поточний контроль										Разом	Сума (залік)	Підсумковий (екз.)	Загальна сума
РОЗДІЛ 1													
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	60	100	100	
Поточний контроль													
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100	100	
Контроль самостійної роботи													
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	T 1.1, T 1.2 ... T 2.4 – теми розділів			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5.Засоби діагностики результатів навчання

Засобами та методами демонстрування результатів навчання є поточне оцінювання студентів по практичній роботі (створення та трансформація інструментальних партитур), та підсумковий залік який складається з теоретичних питань з аранжування та представлення письмової роботи.

6. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Перекладення творів для різних інструментальних складів та створення партитур

7. Інформаційний зміст навчальної програми

Розділ 1. Теоретичні основи створення аранжувань для інструментальних складів.

Тема 1. Теоретичні основи аранжування. Підбір та гармонізація мелодії на слух.

- Предмет аранжування
- Роль гармонійного та мелодійного слуху в опануванні аранжування
- Поняття фактури

Тема 2. Особливості оркестрового перекладення

- Вимоги до зручного голосоведіння
- Правила спрощення та ускладнення вертикалі
- Засоби варіаційності

Тема 3. Аранжування творів для оркестру з солістом

- Принцип поступового розкриття палітри музично-виразних засобів
- Співвідношення теситурних умов соліста і оркестру
- Контрастність тематичного матеріалу

Розділ 2. Практичні аспекти роботи над інструментальним аранжуванням

Тема 4. Особливості створення обробки народного мелосу

- Аналіз типології інструментального багатоголосся
- Використання музично-виразних засобів народно-інструментального ансамблю
- Правила заповнення довгих тривалостей та пауз

Тема 5. Перекладення інструментальних творів для оркестру

- Прийоми трансформації інструментальної фактури
- Передача тематизму з партії в партію, проблема «конфлікту тембрів»
- Умови зміни фактури

Тема 6. Ознайомлення з комп'ютерними нотними програмами.

- Нотний редактор «Sibelius»
- Використання нотних програм в аранжуванні

8. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Ус ьог о	у тому числі				Усь ого	у тому числі			
		лек	пр	конс	ср		лек	пр	ко нс	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1. Теоретичні основи створення аранжувань для інструментальних складів.										
Тема 1.1. Теоретичні основи аранжування. Підбір та гармонізація мелодії на слух. • Предмет аранжування • Роль гармонічного та мелодичного слуху в опануванні аранжування • Поняття фактури	30	0	8		16	30	0	2		28
Тема 1.2. Особливості оркестрового перекладення • Вимоги до зручного голосоведення • Правила спрощення та ускладнення вертикалі • Засоби варіативності	22	0	8		16	22	0	2	1	20
Тема 1.3. Аранжування творів для оркестру з солістом • Принцип поступового розкриття палітри музично-виразних засобів • Співвідношення теситурних умов соліста і оркестру • Контрастність тематичного матеріалу	28	0	8	1	16	28	0	1		26
Розділ 2. Практичні аспекти роботи над інструментальним аранжуванням										
Тема 2.4. Особливості створення обробки народного мелосу • Аналіз типології інструментального багатоголосся • Використання музично-виразових засобів народно-інструментального ансамблю • Правила заповнення довгих тривалостей та пауз	29	0	8	1	16	29	0	1		26
Тема 2.5. Перекладення інструментальних творів для оркестру • Прийоми трансформації інструментальної фактури • Передача тематизму з партії в партію, проблема «конфлікту тембрів» • Умови зміни фактури	20	0	8	1	16	20		2		18
Тема 2.6. Ознайомлення з комп'ютерними нотними програмами. • Нотний редактор «Sibelius» • Використання нотних програм в аранжуванні	21	0	6	1	20	21	0	2	1	18
Разом	150	0	46	4	100	150	0	10	2	138

9. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Дфн	Зфн
1	Тема 1. Предмет аранжування	2	2
2	Тема 2. Роль гармонічного та мелодичного слуху в опануванні аранжування	2	
3	Тема 3. Поняття фактури	4	
4	Тема 4. Вимоги до зручного голосоведення	2	2
5	Тема 5. Правила спрощення та ускладнення вертикалі	4	
6	Тема 6. Засоби варіаційності	2	
7	Тема 7. Принцип поступового розкриття палітри музично-виразних засобів	2	2
8	Тема 8. Співвідношення теситурних умов соліста і оркестру	2	
9	Тема 9. Контрастність тематичного матеріалу	4	
10	Тема 10. Аналіз типології інструментального багатоголосся	2	2
11	Тема 11. Використання музично-виразових засобів народно-інструментального ансамблю	2	
12	Тема 12. Правила заповнення довгих тривалостей та пауз	2	
13	Тема 13. Прийоми трансформації інструментальної фактури	2	2
14	Тема 14. Передача тематизму з партії в партію, проблема «конфлікту тембрів»	2	
15	Тема 15. Умови зміни фактури	2	
16	Тема 16. Нотний редактор «Sibelius»	2	
17	Тема 17. Використання нотних програм в аранжуванні	2	
Разом		48	10

10. Самостійна робота студентів

Назви розділів і тем	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
	Самост. робота	Самост. робота
Розділ 1. Перекладення інструментальних творів для різних складів хору та створення партитур		
Тема 1. Теоретичні основи інструментального аранжування. Підбір та гармонізація мелодії на слух.	16	28
Тема 2. Вивчення методичної літератури та репертуарних збірників	14	20
Тема 3. Аранжування творів для соліста та інструментального складу	18	26
Тема 4. Обробки народного мелосу	20	24
Тема 5. Перекладення інструментальних творів для оркестру.	16	20
Тема 6. Ознайомлення з комп'ютерними нотними програмами.	14	18
Всього годин	100	138

11. Рекомендована література

Основна

1. Воеводін В. Посібник для керівника студентського оркестра народних інструментів. Київ, 2003.
2. Голючек М. Ансамбль українських народних інструментів. Київ, 2001.
3. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах. (Українська академічна школа). Київ, 2005.
4. Іванов П. Оркестр українських народних інструментів. Київ, 1981.
5. Ільченко О. Народне оркестрове виконавство: аматорство і проблеми художності. Київ, 1994.
6. Молдавін М. Народний підголосковий спів. Київ, 1980.
7. Пляченко Т. Підготовка майбутнього вчителя музики до роботи з учнівськими оркестрами та інструментальними ансамблями. Кіровоград, 2010.

8. Сідлецька Т. Культурно-історична еволюція українського оркестру народних інструментів. Вінниця, 2009.
9. Смирнова Т. Хорознавство. – Харків, 2003. – 47 с.
10. Черкаський Л. Українські народні музичні інструменти. Київ, 2003.

Допоміжна

1. Гуцал В. Інструментовка для оркестру українських народних інструментів. Київ, 1988.
2. Гуцал В. Грає оркестр українських народних інструментів : методичні поради керівникам самодіяльних колективів. Київ, 1978.
3. Давидов М. Проблеми розвитку академічного народноінструментального мистецтва в Україні. Київ, 1998.
4. Іваницький А. Українська народна музична творчість. Київ, 1999.
5. Ільченко О. Деякі проблеми формування українського оркестру народних інструментів як художньо-виконавського колективу. Київ, 1995.
6. Марцинковський С. Яким бути оркестрові. Київ, 1987.
7. Сідлецька Т. Особливості розвитку ансамблів трістих музик в Україні. Київ, 2007.
8. Сідлецька Т. Особливості розвитку репертуару народно-оркестрових колективів на сучасному етапі. Рівне, 2011.
9. Сідлецька Т. Особливості функціонування та розвитку Національного оркестру народних інструментів України. Київ, 2009.
10. Сідлецька Т. Практична культурологія. Історія народнооркестрового виконавства України. Вінниця, 2011.
11. Хащеватська С. Інструментознавство. Вінниця, 2008.
12. Шишаков Ю. Інструментування для оркестру народних інструментів. Київ, 1995.
13. Юцевич Ю. Словник-довідник. Тернопіль, 2009.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Успішне викладання курсу потребує спеціально обладнаної аудиторії, музичного інструменту фортепіано, нотного